

<http://portal.justice.cz/uvod/Justice.aspx?id=soud>

Nejvyšší soud ČR	Nejvyšší správní soud ČR	Vrchní soud v Praze	Vrchní soud v Olomouci
Burešova 20 657 37 Brno	Masarykova 31 602 00 Brno	Náměstí Hrdinů 1300 140 00 Praha 4	Masarykova třída 1 771 11 Olomouc

Poznámka: Ústavní soud České republiky není součástí resortu Ministerstva spravedlnosti. Informační server Ústavního soudu naleznete na adrese <http://www.concourt.cz/>.

Okresní a krajské soudy

[Zpět na úvod](#)

Praha - městský soud

Praha 1
Praha 2
Praha 3
Praha 4
Praha 5
Praha 6
Praha 7
Praha 8
Praha 9
Praha 10

Praha

Benešov
Beroun
Kladno
Kolín
Kutná Hora
Mělník
Mladá Boleslav
Nymburk
Praha - východ
Praha - západ
Příbram
Rakovník

České Budějovice

České Budějovice
Český Krumlov
Jindřichův Hradec
Pelhřimov
Písek
Prachatice
Strakonice
Tábor

Plzeň

Domažlice
Cheb
Karlovy Vary
Klatovy
Plzeň - jih
Plzeň - město
Plzeň - sever
Rokycany
Sokolov
Tachov

Ústí nad Labem

Česká Lípa
Děčín
Chomutov
Jablonec nad Nisou
Liberec
Litoměřice
Louny
Most
Teplice
Ústí nad Labem

Hradec Králové

Havlíčkův Brod
Hradec Králové
Chrudim
Jičín
Náchod
Pardubice
Rychnov n. Kněžnou
Semily
Svitavy
Trutnov
Ústí nad Orlicí

Brno

Blansko
Brno - město
Brno - venkov
Břeclav
Hodonín
Jihlava
Kroměříž
Prostějov
Třebíč
Uherské Hradiště
Vyškov
Zlín
Znojmo
Žďár nad Sázavou

Ostrava

Bruntál
Frýdek - Místek
Jeseník
Karviná
Nový Jičín
Olomouc
Opava
Ostrava
Přerov
Šumperk
Vsetín

<http://www.nsoud.cz/>

Nejvyšší soud České republiky se sídlem v Brně je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení s výjimkou záležitostí, o nichž rozhoduje Ústavní soud České republiky. Základními právními předpisy, které upravují jeho postavení, je Ústava České republiky (zákon č. 1/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů), Zákon o soudech a soudcích (zákon č. 6/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů) a podrobněji pak Jednací řád a Rozvrh práce Nejvyššího soudu České republiky.

Náplní jeho činnosti je především rozhodování o mimořádných opravných prostředcích proti rozhodnutím odvolacích soudů, rozhodování o stížnostech pro porušení zákona, rozhodování o uznání a vykonatelnosti rozhodnutí cizozemských soudů na území České republiky, vyžaduje-li to zvláštní právní předpis nebo mezinárodní smlouva. Nejvyšší soud sleduje a vyhodnocuje pravomocná rozhodnutí soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení a na jejich základě v zájmu jednotného rozhodování soudů zaujímá stanoviska k rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu.

<http://www.nssoud.cz/>

Nejvyšší správní soud sídlí v Brně. Je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů ve správním soudnictví. Ve správním soudnictví poskytují krajské soudy a Nejvyšší správní soud ochranu veřejným subjektivním právům fyzických a právnických osob. Nejvyšší správní soud v rámci této ochrany především dbá o zákonnost a jednotu rozhodování krajských soudů a správních orgánů tím, že rozhoduje o kasačních stížnostech směřujících proti pravomocným rozhodnutím krajských soudů ve správním soudnictví, jimiž se stěžovatelé domáhají zrušení napadených rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud dále rozhoduje ve věcech volebních a ve věcech rozpuštění politických stran a politických hnutí, pozastavení nebo znovuoobnovení jejich činnosti. Do pravomoci Nejvyššího správního soudu patří rovněž rozhodování některých kladných nebo záporných kompetenčních sporů mezi orgány veřejné správy.

Mimoprocenální prostředky k zajištění jednoty a zákonnosti rozhodování soudů ve správním soudnictví jsou stanoviska, zaujímaná kolegií či plénem Nejvyššího správního soudu. Stejný účel v oblasti rozhodování správních orgánů zajišťují rozšířené senáty Nejvyššího správního soudu přijímáním zásadních usnesení.

Nejvyšší správní soud se ve své činnosti řídí předpisy upravujícími organizaci, pravomoci a řízení před NSS.

Nejvyšší správní soud je členem Asociace státních rad a nejvyšších správních soudů Evropské unie a pozorovatelem při Mezinárodní asociaci nejvyšších správních soudů.

Základní informace

Reformou správního soudnictví přešla Česká republika od 1. ledna 2003 do nové etapy ochrany veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob před nezákonnými zásahy veřejné správy; současnou aktivací Nejvyššího správního soudu byl splacen ústavní dluh, trvající od roku 1993.

Správní soudnictví má u nás již svou tradici, ale o jeho historii píšeme na jiném místě těchto stránek. Zde je třeba připomenout, že k obnově správního soudnictví, potlačeného po roce 1948, došlo již v roce 1991 (Listinou základních práv a svobod). Procesní úprava, tehdy účinná od roku 1992, však byla přijata s některými nedostatky a záhy se dostala částečně do rozporu s mezinárodněprávními závazky České a Slovenské Federativní Republiky (Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod). Několik pokusů o reformu řízení před správními soudy z devadesátých let však neskončilo přijetím právních předpisů. Novou úpravu nakonec významně podpořil Ústavní soud, který svým náležením z června 2001 (č. 276/2001 Sb.) zrušil dosavadní právní úpravu s účinností k 1. lednu 2003. Tím se otevřela cesta k parlamentnímu prosazení - v té době již prakticky připravených - tří nových zákonů, které institucionálně, kompetenčně i procesně novou úpravu legislativně založily.

Jde o zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (v textu jen „s. ř. s.“), doprovodný zákon č. 151/2002 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím soudního řádu správního, a zákon č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů. V tomto výkladu - který si neklade nároky na úplnost - poskytujeme základní informace o správním soudnictví návštěvníkům internetových stránek Nejvyššího správního soudu.

Soudnictví - vedle moci zákonodárné a moci výkonné jako **třetí složka státní moci** - kromě rozhodování v trestních věcech tradičně poskytuje ochranu subjektivním oprávněním („právům“) tzv. soukromého charakteru (práva a povinnosti, vyplývající z občanskoprávních, obchodněprávních, pracovních a rodinných vztahů, které jsou charakterizovány rovností osob na nich zúčastněných). Vedle těchto „soukromých práv“ existují také subjektivní práva a povinnosti, která vznikají mezi subjekty, které jsou ve vzájemném postavení nadřízenosti a podřízenosti (obvykle občan nebo právnická osoba na straně jedné a orgán státu nebo obce či samosprávného kraje na straně druhé). Tyto právní vztahy jsou charakterizovány obvykle tím, že občan a právnická osoba se tu ocitají v podřízeném postavení - druhá strana právního vztahu má tzv. „vrchnostenskou pravomoc“ rozhodovat autoritativně o tom, co je pro občana či právnickou osobu právem a co povinností. Mluvíme o vztazích **veřejného práva**.

Takových vztahů a rozhodnutí je v běžném životě spousta: většina lidí se dostává do styku s daňovým nebo celním právem, živnostenskými oprávněními, stavebním řízením, dopravními předpisy, s povinností platit různé poplatky; na druhé straně stát vystupuje také jako ten, kdo má zajistit obecné dobro: plní proto úkoly na úseku sociálních práv, zajišťuje zdravé životní prostředí ve všech jeho složkách, dbá o ochranu kulturních památek, zajišťuje právo na informace atd. Ve všech těchto

případech se zpravidla pohybujeme na půdě veřejného práva a v právních vztazích, které jsou označovány jako veřejnoprávní.

Požadavek, aby každý, kdo se cítí zkrácen zásahem státní (obecněji **aby také vztahy veřejného práva a subjektivní práva a povinnosti z nich plynoucí byly postaveny pod nezávislou (soudní) kontrolu** „veřejné“ autority) se mohl dovolat účinné ochrany, je velmi starý. Jeho prosazení v režimech absolutistických, autoritářských nebo totalitních je však současně obtížné, o čemž ostatně svědčí i vývoj správního soudnictví na území našeho státu.

Nová úprava správního soudnictví účinná od roku 2003 zajišťuje jednak poskytnutí soudní ochrany proti zásahu veřejné autority v **širším rozsahu** než dosud, jednak je tato **ochrana důkladnější** a proces před správními soudy dává účastníkům více práv než dříve.

Které možnosti ochrany to tedy nyní jsou?

A) ŽALOBA PROTI ROZHODNUTÍ SPRÁVNÍHO ORGÁNU

Základním a tradičním typem ochrany je žaloba proti nezákonnému rozhodnutí. Podat ji může ten, **kdo tvrdí, že byl na svém právu zkrácen rozhodnutím správního orgánu** (buď přímo samotným rozhodnutím anebo tím, že ke zkrácení na právech došlo v důsledku porušení práv při vedení správního řízení). Žalobce se v těchto případech žalobou domáhá toho, aby takové rozhodnutí bylo zrušeno. Ten, kdo byl potrestán za správní delikt (například za přestupek, ale také za jiný správní delikt, včetně kázeňského potrestání) a má za to, že uložený trest je zjevně nepřiměřený, může žádat namísto toho, **aby uložený trest byl zmírněn nebo od něj bylo upuštěno**.

Jednou ze základních podmínek žaloby je to, aby žalobce před tím, než se obrátí na soud, **vyčerpal možnost podat řádný opravný prostředek** ve správním řízení (zpravidla tedy odvolání nebo tzv. rozklad). Teprve poté, neuspěje-li s tímto opravným prostředkem, je jeho žaloba přípustná; musí být podána ve lhůtě zákonem stanovené, zpravidla do dvou měsíců ode dne, kdy mu bylo doručeno zamítavé rozhodnutí o opravném prostředku. Některé zákony však stanoví pro napadení jednotlivých rozhodnutí správních orgánů lhůtu kratší.

Ve správním soudnictví platí jako ústavní zásada princip „generální klauzule“, který znamená, že **přezkoumatelná jsou všechna rozhodnutí**, pokud to zákon výslovně nevylučuje. Soudní řád správní některé takové výluky procesního charakteru sám stanoví (např. rozhodnutí povahy pouze předběžné, rozhodnutí, kterými se pouze upravuje vedení řízení před správním orgánem), jiné výluky stanoví zvláštní zákony (tak např. jsou vyloučena z přezkoumání rozhodnutí o dobrovolných dávkách nemocenského pojištění). Důležité je uvědomit si, že tyto výluky představují pouze výjimky z principu obecného přezkumu.

Nejdůležitější **výjimkou z pravomoci** správních soudů jsou případy, kdy správní orgán rozhodl podle své zákonné kompetence o věci, která není veřejnoprávního charakteru, ale šlo o spor nebo jinou právní **věc soukromého práva**. Typickým případem takového rozhodnutí ve věci soukromého práva je například rozhodování Českého telekomunikačního úřadu o povinnosti zaplatit dlužné telekomunikační poplatky (tedy poplatky za službu, poskytnutou operátorem telefonnímu účastníkovi). Zákon vychází z toho, že samotný fakt, že rozhodování o takovém soukromoprávním sporu je výjimečně (zpravidla z praktických důvodů) namísto soudu svěřeno správnímu orgánu, není ještě důvodem, aby vydané rozhodnutí přezkoumával soud správní, protože tu není třeba řešit otázky veřejného práva. Proto je **upraven zvláštní proces v občanském soudním řádu** (§ 244 a následující, ve znění účinném od 1. 1. 2003), který zajišťuje, že spory v těchto věcech rozhodují soudy v občanském soudním řízení. V těchto případech je tedy třeba podat podle právě zmíněných ustanovení obvyklou soukromoprávní žalobu proti druhému účastníkovi sporu, a to u okresního soudu. Pokud by byla podána žaloba správní u krajského soudu (žaloba proti rozhodnutí správního orgánu), správní soud by ji odmítl (§ 46 odst. 2 s. ř. s.); žalobce by ovšem musel být poučen o tom, že lhůtu k podání žaloby neztratí, pokud do jednoho měsíce od právní moci usnesení o odmítnutí návrhu podá ve věci soukromoprávní žalobu u okresního soudu. O těchto otázkách viz ještě dále.

Správní žaloba musí splňovat zákonné náležitosti, aby o ní soud mohl jednat (§ 37 odst. 3 a § 71 s. ř. s.). Jednou z nejpodstatnějších je kromě správného označení napadeného rozhodnutí a uvedení toho, co má soud udělat („žalobní petit“ - zpravidla se žalobce domáhá toho, aby konkrétní rozhodnutí správního orgánu bylo zrušeno) také úplné a správné vymezení žalobních bodů, tj. uvedení toho, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce rozhodnutí za nezákonné. K žalobním bodům, které by byly uvedeny nebo rozšířeny až po lhůtě, určené k podání žaloby, soud nemůže přihlížet. Žaloba, která nemá zákonné náležitosti a žalobce je přes výzvu soudu včas neodstraní, bude soudem odmítnuta.

Současně s podáním žaloby může žalobce požádat soud, aby žalobě byl přiznán **odkladný účinek** (§

73 s. ř. s.), jestliže by - mimo jiné - právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nenahraditelnou újmu. Vyhoví-li soud takové žádosti, znamená to, že až do rozhodnutí o žalobě samotné se pozastavují účinky právní moci rozhodnutí správního orgánu, například jeho vykonatelnost.

Žalobu je třeba podat **u soudu**, který je k jejímu projednání **příslušný**. Věcně příslušné v I. stupni jsou zásadně krajské soudy (dosavadní věcná příslušnost okresních a vrchních soudů byla reformou odstraněna). Místně příslušný je ten krajský soud, v jehož obvodu má sídlo správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal (zpravidla tedy ten, který rozhodl ve druhém stupni správního řízení o odvolání nebo rozkladu). Výjimky (§ 7 s. ř. s.) jsou stanoveny jednak pro věci důchodového pojištění a důchodového zabezpečení (zde je příslušný krajský soud, v jehož obvodu má žalobce bydliště) a jednak pro věci nemocenského pojištění, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (zde je příslušný ten krajský soud, v jehož obvodu má sídlo správní orgán, který rozhodoval v I. stupni, což zpravidla bude také soud, v jehož obvodu žalobce bydlí).

Řízení o žalobách podléhá **soudnímu poplatku** 2000 Kč, který je třeba zaplatit vylepením kolků v této hodnotě na prvopisu žaloby. Žalobce, který ve sporu zvítězí, má přirozeně právo na to, aby mu žalovaný uhradil všechny náklady, důvodně na spor vynaložené, tedy i zaplacený soudní poplatek, ale také náklady na právní zastoupení, cestovné k soudu, výdělek ušlý v souvislosti s přítomností na jednání soudu atd. O tomto právu na náhradu nákladů řízení rozhodne soud v rozsudku na návrh, který musí být ovšem také potřebným způsobem doložen.

Na řízení se nyní účastní také další osoby - **osoby zúčastněné na řízení** (§ 34 s. ř. s.). Jsou to osoby, které - stejně jako žalobce - byly vydáním napadeného rozhodnutí dotčeny na svých právech, ale také osoby, které mohou být přímo dotčeny na svých právech jeho zrušením podle žalobního návrhu (například stavebník - držitel stavebního povolení v řízení o žalobě, kterou podal jeho soused proti stavebnímu úřadu a domáhal se zrušení vydaného stavebního povolení). K tomu, aby se někdo stal osobou zúčastněnou na řízení, se vyžaduje také to, aby taková osoba výslovně prohlásila, že bude svá práva v řízení uplatňovat. Ke správnému zjištění okruhu osob, které by přicházely v úvahu, se ukládá žalobci už v žalobě jejich výčet uvést, a také soud má povinnost, aby v případě, že v průběhu řízení vyjde najevo, že tu taková osoba je, ji o jejích právech poučil a umožnil jí do řízení vstoupit.

Žalobce **nemusí být nyní v řízení zastoupen advokátem** jako podle dřívějšího právního stavu. Přesto lze takové zastoupení doporučit; řízení před správními soudy je sice samo o sobě neformální, ale na správné a včasné formulaci žaloby a úplném vymezení žalobních bodů velmi záleží. Pochybení, ke kterému tu z neznalosti dojde, nelze velmi často v dalších fázích řízení již vůbec napravit (protože platí přísná tzv. **koncentrační zásada**).

Správní **soud posuzuje v řízení o žalobě především právní otázky**, na rozdíl od dřívějšího stavu může ale také na návrh **provést důkazy**, jimiž osvětlí skutkovou stránku věci, ze které vycházel správní orgán. Nedostatky skutkových zjištění ze správního řízení, které dříve nutně vedly ke zrušení rozhodnutí, mohou být dnes částečně napraveny doplněním dokazování před soudem. Do jisté míry se tak zmenšuje prostor pro dříve dosti četná rozhodnutí, kterými soud rušil napadené rozhodnutí správního orgánu pro nedostatečná skutková zjištění, tedy pro vady provedeného řízení.

Přesto v podstatné části věcí nebylo a není nutné provádět dokazování; tím pozbývá také svého nejdůležitějšího smyslu vlastní ústní projednání věci v jednací síni. Zákon proto umožňuje rozhodnout soudu bez toho, že by bylo nařizováno **jednání**, a to buď se společným souhlasem obou stran sporu (§ 51 s. ř. s.) a nebo také tam, kde rozhodnutí správního orgánu trpí takovými vadami, které by ani při soudním ústním jednání nebylo možno odstranit, a je třeba jej zrušit (§ 76 s. ř. s.).

Výsledkem řízení před soudem je **rozsudek** (o věci samé), jímž se buď žaloba zamítá a nebo se napadené rozhodnutí zrušuje a věc se vrací správnímu orgánu k dalšímu řízení. Ve zmíněných případech uložení trestů za správní delikt může soud na návrh vyslovit, že od uloženého trestu se upouští, popřípadě může výrok o uloženém trestu zmírnit. Tam, kde soud nerozhoduje ve věci samé, řízení skončí vydáním usnesení (např. o odmítnutí žaloby, o zastavení řízení).

Zvláštním způsobem skončení řízení je nově zavedený **institut „uspokojení navrhovatele“** (§ 62 s. ř. s.). Umožňuje se tu správnímu orgánu, aby i po vydání rozhodnutí a jeho napadení žalobou na soudě sám nahlédl, že tu došlo k pochybení a porušení zákona, a rozhodl o věci znovu tak, že žalobce bude novým rozhodnutím uspokojen. V takovém případě soud - po vyjádření žalobce - usnesením řízení zastaví a právní mocí usnesení nabude právní moci současně také nové uspokojující rozhodnutí správního orgánu. Příčina sporu tak může být urychleně odstraněna.

B) ŽALOBA PROTI NEČINNOSTI

Žaloba proti nečinnosti správního orgánu (§ 79 a násl. s. ř. s.) je zcela novým právním institutem. Může ji

podat ten, kdo se domáhal u správního orgánu vydání rozhodnutí nebo osvědčení, **správní orgán zůstal nečinný a žadatel bezvýsledně vyčerpal prostředky**, které mu procesní předpis (zpravidla správní řád) dává pro ochranu před nečinností. Je vhodné poznamenat, že v době přijetí zákona se předpokládalo, že správní řád, který byl současně připravován, stanoví sám účinné prostředky ochrany před „mlčením úřadu“. Správní řád však přijat nebyl, takže účinnou možností obrany tu zůstává jen žaloba na soudě. Nečinnost úřadu podle praktických poznatků spočívá nejen v tom, že věc není včas vyřízena (obvykle tu cesta k nápravě prostřednictvím žaloby u správního soudu ani není vyhledávána - přímější cestou bývá dnes mimoprocesní stížnost k nadřízenému úřadu), ale i v tom, že v důsledku kompetenčních přesunů mezi orgány státní správy a orgány územní samosprávy zůstává nejasno v tom, který orgán vlastně má rozhodnutí nebo osvědčení vydat.

Lhůta pro podání žaloby je jednoroční a běží ode dne, kdy podle zvláštního zákona mělo být rozhodnutí nebo osvědčení vydáno (srv. např. § 49 správního řádu). Vyhoví-li soud žalobě, uloží rozsudkem správnímu orgánu vydat o věci rozhodnutí nebo vydat osvědčení ve lhůtě, kterou mu současně stanoví. Nebude-li lhůta stanovená soudem dodržena, může být taková povinnost vynuucována ukládáním pořádkových pokut správnímu orgánu.

C) ŽALOBA PROTI NEZÁKONNÉMU ZÁSAHU

Také řízení o žalobách proti nezákonnému **zásahu, pokynu nebo donucení** správního orgánu (§ 82 a násl. s. ř. s.) je v právním řádu České republiky novinkou. Ochrana proti nezákonným rozhodnutím a ochrana před nečinností je tak doplněna o ochranu před **zásahy, které nejsou rozhodnutími**, ale přesto je jimi poškozena právní sféra žalobce. V praxi může jít o širokou škálu různých zásahů orgánů veřejné správy (např. nezákonný policejní zásah). K tomu, aby správní soudy neposuzovaly náročné právní otázky jen akademicky, bez bezprostředního významu pro ochranu veřejných práv, slouží zákonné omezení: žalobu lze úspěšně podat jen tehdy, **pokud zásah dosud trvá nebo trvájí aspoň jeho důsledky a nebo hrozí-li jeho opakování**. K podání žaloby je stanovena **lhůta dvou měsíců** ode dne, kdy se žalobce o zásahu dozvěděl, **nejpozději však do dvou let** ode dne, kdy k němu došlo.

Vyhoví-li žalobě, soud zakáže správnímu orgánu, aby v porušování práva pokračoval a přikáže mu, aby obnovil stav, který tu byl před zásahem.

D) VOLEBNÍ SOUDNICTVÍ

U správních soudů jsou od 1. 1. 2003 soustředěny také všechny věci volební (§ 88 a násl. s. ř. s.). **Česká republika dnes nemá speciální volební soud** jako v letech před II. sv. válkou a do současné doby bylo volební soudnictví do značné míry rozříštěné. Protože jde o otázky veřejnoprávní, byly **věci volebního soudnictví svěřeny do pravomoci správních soudů**, ačkoli ve své podstatě tu o správní soudnictví (soudní kontrolu veřejné správy) nejde. U správních soudů se tak nyní lze domáhat nápravy ve věcech voličských seznamů, ve věcech registračních (odmítnutí kandidátní listiny nebo přihlášky k registraci, škrtnutí kandidáta na kandidátní listině nebo naopak proti registraci kandidátní listiny nebo přihlášky k registraci), dále pak ve věcech neplatnosti voleb a neplatnosti hlasování, a konečně poskytnutí ochrany ve věcech zániku mandátu člena zastupitelstva.

Ve volebních věcech se rozhoduje v krátkých, zákonem stanovených lhůtách; věcná příslušnost je svěřena krajským soudům (ohledně voleb do Evropského parlamentu také Nejvyššímu správnímu soudu).

E) ŘÍZENÍ VE VĚCÍCH POLITICKÝCH STRAN A POLITICKÝCH HNUTÍ

Zvláštní řízení ve věcech politických stran a politických hnutí (§ 94 a násl. s. ř. s.) upravuje jednak speciální řízení u krajského soudu proti postupu Ministerstva vnitra, pokud toto ministerstvo sdělí žadateli, že návrh na registraci politické strany (nebo registraci změny stanov) má nedostatky, jednak řízení před Nejvyšším správním soudem o tom, že se politická strana (politické hnutí) rozpouští nebo se pozastavuje (či naopak obnovuje) jejich činnost.

F) KOMPETENČNÍ ŽALOBY

Nejvyšší správní soud vede také řízení o kompetenčních žalobách (§ 97 a násl. s. ř. s.). **Kompetenční spor vzniká buď mezi orgánem státní správy a orgánem samosprávy nebo mezi orgány samosprávy vzájemně** (například mezi orgánem obce a orgánem kraje) o to, kdo má v určité věci vydat rozhodnutí. V praxi jsou častější negativní kompetenční spory (obě strany sporu mají za to, že do jejich kompetence rozhodování nepatří), stávají se však i případy opačné (kdy například účastník řízení zjistí, že o jeho (totožné) věci rozhodoval jak orgán státní správy, tak i orgán samosprávy). Nejvyššímu správnímu soudu jsou svěřeny k rozhodování **také spory mezi ústředními orgány** státní správy navzájem (například spor o to, kdo má vydat rozhodnutí, vzniklý mezi dvěma ministerstvy). Protože u

těchto „meziministerských sporů“ pravidelně jde o posuzování velmi komplikovaných a právně náročných otázek se značně širokým praktickým dopadem, uložil zákonodárce rozhodovat tyto spory také Nejvyššímu správnímu soudu v řízení o kompetenčních žalobách (ačkoli tu vlastně nejde o spor o kompetence, ale o spor o věcnou příslušnost mezi správními úřady).

G) Opravné prostředky proti rozhodnutím správních soudů

Ve správním soudnictví rozhodují soudy v **jediném stupni**. Proti jejich rozhodnutí není přípustné odvolání ani žádný jiný řádný opravný prostředek. Proti pravomocným rozhodnutím krajských soudů - s výjimkami, které jsou odůvodněny povahou věci (např. věci volební) - je však možno podat **mimořádný opravný prostředek - kasační stížnost**, o které rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost je široce otevřený mimořádný opravný prostředek, kterým se lze domáhat nápravy jak v hmotněprávních otázkách, tak nápravy vadného procesu. Může být tedy podána jak proti rozhodnutí ve věci samé, tak i proti velké části procesních rozhodnutí (zamítnutí nebo odmítnutí návrhu, zastavení řízení s výjimkami stanoveným v § 104 s. ř. s.), ale vždy **pouze jen z některého důvodu, který zákon vypočítává** a přesně vymezuje (§ 103 s. ř. s., např. nezákonnost, vada řízení, zmatečnost řízení, nepřezkoumatelnost).

Protože formulování kasační stížnosti je právně odborně náročné, stanoví zákon, že stěžovatel **musí být zastoupen advokátem** (neplatí to v případech, kdy právní odbornost stěžovatele je zajištěna jinak, § 105 odst. 2 s. ř. s.). **Soudní poplatek** za kasační stížnost je 3000 Kč.

Lhůta pro podání kasační stížnosti je krátká - **dvoutýdenní**. Její zmeškání nelze prominout. Je-li však kasační stížnost včas podána, ale má nedostatky, má stěžovatel právo na to, aby nedostatky mohl odstranit do jednoho měsíce od doručení usnesení, kterým mu je soud vytkl. Praxe tu mluví o podání kasační stížnosti na rozdíl od provedení kasační stížnosti.

Kasační stížnost je třeba podat **u toho krajského soudu, který vydal rozhodnutí**, proti kterému stížnost směřuje. Ten také se postará o odstranění nedostatků, soustředění spisů a opatření vyjádření druhé strany; poté věc předloží k rozhodnutí Nejvyššímu správnímu soudu.

Druhým **mimořádným opravným prostředkem** je **obnova řízení** (§ 111 s. ř. s.). Je však přípustná jen v řízení o žalobách proti nezákonným zásahům a v řízení ve věcech politických stran, tedy tam, kde soud sám zjišťoval skutkový stav věci). Tak jako podle ostatních procesních předpisů se řízení rozpadá do dvou fází: řízení o povolení obnovy a řízení obnovené. V první fázi se zkoumá, zda je dán důvod obnovy (tedy to, že vyšly najevo důkazy nebo skutečnosti, které účastník bez své viny neuplatnil v původním řízení, v jejichž světle může být výsledek řízení pro něj příznivější), ve druhé fázi, poté, kdy je obnova řízení povolena, se provede nové řízení ve věci samé.

K podání návrhu je stanovena **lhůta tří měsíců** od okamžiku, kdy se navrhovatel o důvodu obnovy dozvěděl, **nejpozději však lze návrh podat do tří let** od právní moci původního rozhodnutí.

H) ROZHODOVÁNÍ SPRÁVNÍHO ORGÁNU O VĚCÍCH SOUKROMÉHO PRÁVA

Nutnou součástí reformy, která - jak uvedeno - oddělila po deseti letech veřejnoprávní soudnictví od soudnictví ve věcech soukromého práva, muselo být také stanovení **mechanismu, který zajistí, aby věci soukromého práva neprojednávaly správní soudy** a naopak aby věci veřejného práva neprojednávaly soudy, které rozhodují věci práva občanského, obchodního, pracovního nebo rodinného.

Tento mechanismus má část procesní a institucionální.

Základní procesní předpisy, totiž občanský soudní řád (pro soudnictví ve věcech soukromého práva) a soudní řád správní (pro správní soudnictví) umožňují, aby **soud**, který rozhoduje věci **soukromého práva**, mohl zastavit řízení, jestliže k němu dojde žaloba, kterou se někdo domáhá zrušení rozhodnutí správního orgánu **ve věci veřejnoprávní**, resp. aby soud správní mohl odmítnout žalobu, kterou se někdo domáhá přezkoumání rozhodnutí, kterým správní orgán rozhodoval ve věci soukromoprávní. V takových případech ale mají obojí soudy vždy **povinnost žalobce současně poučit**, na který soud se má správně obrátit; současně je zajištěno, aby žalobce, který se takovým poučením řídí, neztrácel lhůtu, kterou zákon stanoví k podání žaloby. Lhůta mu tedy zůstává zachována, i když se obrátí do nesprávné větve soudnictví.

Posouzení, zda uplatněný nárok, o kterém rozhodoval správní orgán, je nárokem práva soukromého nebo veřejného, může být ale v konkrétním případě velmi složité. Řešení otázek tzv. **dualismu práva** patří k nejkompikovanějším právním otázkám, a to tím spíše, že po likvidaci správního soudnictví po roce 1948 tyto otázky byly záměrně pomíjeny (z pochopitelných důvodů socialistické právo poskytovalo

veřejnoprávním nárokům téměř nulovou soudní ochranu).

Může tak dojít ke sporům o to, zda určitou věc má rozhodovat soud správní nebo soud civilní, ať už v kladném významu (pravomoc si osobují obě větve soudnictví) nebo ve významu záporném (obě větve soudnictví svou příslušnost odmítly). Pro odstranění takového sporu (ve svém jádru sporu o to, zda správní orgán rozhodl věc práva veřejného nebo věc práva soukromého) je příslušný **zvláštní orgán soudního charakteru**, zvláštní senát, zřízený zákonem č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů. Tento **šestičlenný senát** je ustaven vždy na dobu tří let ze tří soudců Nejvyššího soudu, jmenovaných předsedou Nejvyššího soudu a ze tří soudců Nejvyššího správního soudu, jmenovaných předsedou Nejvyššího správního soudu. V pravomoci tohoto senátu je usnesením rozhodnout o tom, který soud je příslušný o konkrétní věci rozhodovat; současně usnesením zruší všechna rozhodnutí soudů civilních nebo správních, vydaná v této věci, která jeho výroku odporují. Výrokem zvláštního senátu jsou pak vázány - mimo jiné - všechny soudy.

I) KONFLIKT KOMPETENCÍ MEZI MOCÍ VÝKONNOU A MOCÍ SOUDNÍ

Rozhodováním sporů o věcnou příslušnost však není pravomoc zmíněného zvláštního senátu vyčerpána, právě naopak. Jeho prvořadým úkolem je **rozhodovat spory, které vznikají mezi soudy (jakýmkoli) na jedné straně a orgány výkonné moci** (státní správy, územní, zájmové nebo profesní samosprávy) na straně druhé (**tzv. kompetenční konflikty**). Rozhodováním těchto sporů mezi justicí a exekutivou není vhodné pověřovat některý ze soudů stávající soustavy, jako tomu bylo v letech 1993 - 2002, kdy tyto spory rozhodovaly vrchní soudy (v praxi vždy Vrchní soud v Praze), protože by se rozhodující soud mohl stát „soudcem ve své vlastní věci“. Bylo proto vhodnější vytvořit speciální orgán, byť soudního typu, který věc samu v žádném případě rozhodovat nebude a musí posoudit **jen otázku, zda věc má rozhodnout správní orgán nebo soud**. Řešení této otázky má ovšem **širokou závaznost** a fakticky - třebaže jde o rozhodnutí kompetenčního konfliktu v jednotlivé konkrétní věci - působí svou autoritou jako **významný precedent**.